

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 19 квітня 2019 року)

Суми
2019

*ЛОБАТЮК М.
студентка МІ СумДУ
ЛОБКО Н. В.
канд. іст. наук, доцент*

М. І. СІТЕНКО – ОСНОВОПОЛОЖНИК ВІТЧИЗНЯНОЇ ОРТОПЕДІЇ ТА ОРГАНІЗАТОР ОРТОПЕДО- ТРАВМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Наш земляк, Михайло Іванович Сітенко це видатна особа, яка зробила значний вклад в ортопедо-травматологічну справу України та медицину в цілому. Він доктор медичних наук, професор. член-кореспондент Всеукраїнської академії наук, заслужений діяч науки УРСР.

На жаль, там ми не змогли знайти підтвердження багатьом біографічним фактам. Не збереглася садиба родини Сітенків, померли земляки, які б могли розповісти про дитячі роки видатного медика.

Однак, пам'ять про земляка живе в серцях односельчан, і музейні стенді, що знаходиться на станції Рябушки, відображають короткі біографічні відомості про життя М. І. Сітенка.

Михайло Іванович Сітенко народився 12 листопада 1885 року в родині місцевого священика. Ще в дитячому віці проявилася любов Сітенка до медицини.

Великий вплив на розвиток хлопчика мав його дідусь Василь Кирилович, провінційний фельдшер, його бабуся Марія Тимофіївна – сільська акушерка та рідна тітка Анна Василівна Кемарська, яка працювала в Сумах, медичною сестрою та акушеркою.

Попрацювавши в Сумському архіві, я довідалася, що в 7 років батьки переїхали до м. Суми, де Михайло вступив

Сумської гімназії, де був найкращим у класі. Після закінчення гімназії Михайло Іванович твердо вирішив присвятити себе медицині.

Для детальнішого дослідження я побувала в м. Харкові, де існує інститут імені професора Михайла Івановича Сітенка. Я відвідала створений при інституті музей, познайомила з його експонатами, відчула, з якою повагою працівники інституту ставляться до імені М. І. Сітенка, як шанують пам'ять про нього, бережно зберігаючи його особисті речі та праці.

І там дізналася, що в 1904 році він вступає на медичний факультет Харківського університету, який закінчує з відзнакою в 1910 році. Будучи студентом останнього курсу медичного факультету проходив практику в Лебединській лікарні під керівництвом Зільберника. Довгий час замінював лікаря.

У 1913 році М. І. Сітенко здав докторський екзамен та готувався до написання докторської дисертації, але Перша Світова війна завадила його планам.

З 1914 по 1918 рр. Михайло Іванович служив у діючій армії молодшим, а потім старшим лікарем піхотного полку.

У 1918 році М. І. Сітенко повернувся до Харкова і був прийнятий на посаду прозектора кафедри операційної хірургії та топографічної анатомії медінституту. Саме тут він познайомився з директором медико-механічного інституту професором К.Ф. Вегнером, визначним спеціалістом в області травматологічної та відновлюваної хірургії.

У 1921 році К. Ф. Вегнер запросив М. І. Сітенка на посаду головного лікаря інституту. З 1921 р. життя М. І. Сітенка пов'язане з цим медичним закладом.

Документація інституту говорить проте, що у 1924 року відкрили амбулаторію при інституті, де були налагоджені постійні консультації хворих з кваліфікованими лікарями. Михайло Іванович сам приймав участь в роботі цієї амбулаторії,

де три рази на тиждень консультував хворих. Згодом був відкритий пансіонат, куди направлялися хворі для реабілітації.

У 1930 р. М. І. Сітенко організував у Харкові школи-санаторію для дітей-травматиків. 20 вересня 1932 року був відкриття першої дитячої ортопедичної профілакторії, в завдання якої входило лікування дітей з захворюваннями опорно-рухової системи, та контроль за захворюваністю.

У 1934 р. він на базі інституту заснував Дослідну станцію по працевлаштуванню інвалідів, а у Слав'янську відкрив Інститут відновлення працездатності травматиків.

Вражає різнобічність талантів Михайла Івановича Ситенка який:

- невпинно пропагував ідею функціонального напрямку у лікуванні переломів кісток та довів до досконалості її практичну реалізацію з обов'язковим поверненням постраждалого до праці;

- всіляко розвивав та вдосконалював систему постійного скелетного витягнення, не тільки як найбільш функціональну в умовах стаціонару, а і найбільш економічну;

- ініціював в інституті розробку та широке практичне впровадження методів лікування більшості переломів в умовах поліклініки;

- вивчав проблеми воєнно-польової хірургії та вніс принципові установки щодо лікування вогнепальних переломів на різних етапах евакуації поранених;

- вніс вагомий вклад в розробку проблем лікування звичного вивиху плеча, вродженого вивиху стегна, патології великих суглобів, питання кісткової пластики при хибних суглобах, кісткових дефектах та ортопедичних захворюваннях у дорослих та дітей.

На жаль, в джерелах мало відомостей про останні роки життя видатного медика. Також нам майже нічого не відомо про особисте життя лікаря.

Останні роки його життя були захмарені хворобою. Михайлу Івановичу було поставлено діагноз онкозахворювання. Помер М. І. Сітенко 13 січня 1940 року на 55 році життя, в розквіті сил та здібностей.

Студенти медицини горді з того, що у листопаді 1965 року згідно постанови Ради міністрів УРСР, Лебединському медичному училищу було присвоєно ім'я М. І. Сітенка. Вважаємо, що кожний майбутній медик повинен знати це відоме прізвище та історію медицини в цілому.

---

1. Костриков В. С. Михаил Иванович Ситенко / В. С. Костриков, А. П. Скоблин. — Х.: Облиздат, 1958. — 104 с.

2. Корж А. А. Страницы жизни и деятельности Михаила Ивановича Ситенко/ А. А. Корж // История института: воспоминания о людях, судьбах, времени / Под ред. Н. А. Коржа. — Х., 2007.

3. Овчиннікова О. С. Ситенко Михайло Іванович (1885—1940)// Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи: біобібліогр. довід. / За заг. ред. В. М. Лісового. — Х., 2010.

4. Чернобров І. В. СИТЕНКО Михайло Іванович // Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. — Суми: Рекламно-видавниче об'єднання «АС-Медіа», Сумський державний університет, 2003.